

TER DOOD VEROORDEELD.

„Met algemeene stemmen werd de beklagde ter dood veroordeeld,” zoo las men in het avondblad. Met zeer uiteenlopende gevoelens werd dit bericht ontvangen. De een vond voldoening in dit vonnis, een ander bevreemdigde zijn nieuwsgierigheid door de lezing van dit bericht, en een derde zeide tot zijn vrouw: „Jammer van den armen kerel.” Daarna werd de courant ter zijde gelegd, om den jongen moordenaar te vergeten.

Toen men den veroordeelde in zijn cel had teruggebracht, zat hij eenige oogenblikken onbewegelijk. Ter dood veroordeeld! Hij was ter dood veroordeeld. Hij moest zich inspannen om na te kunnen denken. Het was hem, alsof een bergstroom wild door zijn hoofd bruiste. Nu eens was hij warm, dan weer voer een ijsskoude rilling door zijn leden, zoodat hij van het hoofd tot de voeten beefde. En dan lachte hij met een schellen, harden, half waanzinnigen lach. Was hij dat, hij, Stefan Freiburg, eerst 26 jaar oud?

„Gij zijt ter dood veroordeeld,” klonk voortdurend een stem in zijn binnenste. „Gij, gij!” En hij schreeuwde het plotseling uit als een dier: „Wie is die gij, wie?” En als uit de diepte van een graf klonk de echo uit zijn gevangende borst:

„Ik, ik. Binnen een paar dagen moet ik mijn hoofd op het blok leggen, ik . . . O God, rechtvaardige God, o moeder, arme moeder . . . vader!”

„Wat heb ik dan gedaan?” steunde hij: „Een Jood vermoord!” maar dat deed ik niet. Het was een demon in mij, een duivel, die sterker was dan ik en daarom moet ik sterven. De oude Herzberger is niet gestorven. Hij voelde niets van zijn dood, het was maar één seconde. Maar ik, ik sterf dagen lang vóór ik eigenlijk sterf, ik rampzalige, ellendeling, ik . . .”

Dan was er een oogenblik van volkomen stilte. Geen geluid drong tot zijn oor door, geen stem. Slechts het geweten sprak. Het bleeke hoofd ondersteund door de handen — zóó zat hij daar. Verward hing het haar hem op het voorhoofd. Langzamerhand nam de vermoeidheid de overhand. De ongekende inspanning van al de zenuwen had een algehele machteloosheid tengevolge. Zijn eenige vriend, de slaap, kwam om hem te troosten. En hij droomde . . .

Aan den zuidkant van een dicht bosch in het Zwarte Woud lag een mooie boerenhofstede. Als een stukje reuzenspeelgoed was het daar neergezet, in de lachende bergweiden. Rechts van het huis, op de helling van den berg, werd het oog aangenaam aangedaan door het veld met wuivende, ruischende haver, dat een breeden rand om het huis vormde tot aan den woudzoom toe.

In het huis woonde de rijke heereboer Frans Freiburg met zijn vrouw en twee jongens, Gustaaf en Stefan. O, welk een heerlijk leven was het daar, het geheele jaar door. Zeker, het kon er in den winter, wanneer alles met een dikke laag sneeuw bedekt was en de dennen klagend steunden onder den zwaren last, die heer Winter hun op de harsachtige schouders had gelegd, wel eens eenzaam zijn, maar vader wist niet alleen goed met ploeg en bijl om te gaan, maar verstond ook de kunst, om het houtsnijmes te hanteeren, en wist uit het ruwe hout prachtig gesneden voorwerpen te voorschijn te brengen. En bij dit werk hielpen hem zijn beide jongens. Gustaaf kon zelf al heel aardig snijden, en Stefan, de jongste, schilderde de kleine koekoeken, blauw en wit en geel. En al deed hij het niet altijd even natuurgetrouw, hij had hart voor zijn deel aan den arbeid en hij deed het met plezier. Hij schilderde en teekende met ambitie, en waar hij maar een

schoon plekje vond, daar zorgde hij voor kleurenpracht. Zelfs verfte hij eens op een dag de horens van een koe rood. Dan weer werd het ouderlijk huis, vader, moeder of broeder op papier gebracht. „Knoeier!” zei moeder, maar vader meende, dat er talent in den jongen stak. Misschien was er wel een kunstenaar van hem te maken. Men moest hem zijn gang maar laten gaan. En als hij wat ouder was, zoo was het plan, dan wilde de oude hem naar een teekenschool zenden. —

's Zomers was het prachtig om en bij de hofstede. Wanneer de wolkenlooze hemel scherp tegen de donkere dennen afstak, de bijen hun honing zochten, en Gustaaf Stefan meenam om forellen te vangen, zie, dan keek Stefan zich bijna de oogen uit. Het was hem dan steeds, alsof hij in het land der sprookjes verkeerde. Urenlang kon hij onder de dennen zitten droomen en soezen. O wat was het leven schoon, dat jonge leven!

Maar ook andere beelden doemden voor zijn verbeelding op. Vader was aan het boomen vellen en zij moesten hard meewerken. Hè, hoe vlogen de spaanders in 't rond! En hoe verschrikt sprongen de eekhoorns van tak tot tak, door het hameren en hakken in hun werk gestoord. Aan een touw trokken dan de knechts, wanneer het tijd was om den woudreus te laten vallen. Men moest dan vlug op zij springen, om niet door het gevaarte getroffen te worden. En Stefan springt op zij — struikelt en valt — gilt.

En hij ligt . . . op den grond van een gevangeniscel!

Met moeite richt hij zich weer op. Dan slaat hij de handen voor het gezicht en weent. De tranen dringen door de vingers heen en vallen op den grond. Mijn jeugd — mijn jeugd — steunt hij. Doch alles blijft stil . . .

Een verzoek om gratie was ingediend. De dominé, een oud man met zilverwit haar, had het opgesteld. Nog eens werd het vonkje hoop in zijn hart aangeblazen. Wanneer het toeval — wanneer God in den hemel genadig was, dan zou hij nog eens het geopende graf voorbij kunnen gaan, waaraan hij niet kon denken, zonder dat ieder lid van zijn lichaam beefde. Maar dit wachten, dit verschrikkelijke pijnlijke wachten! Hing de hoop niet aan een zijden draad? Het beeld van dien koning kwam hem voor den geest, boven wiens hoofd een blank zwaard aan een dun haar hing. Naast hem stond de Dood. Hij had een schaar in de hand en deze schaar was geopend, gereed om ieder oogenblik het haar door te knippen.

„Vandaag moet het antwoord komen,” zei de cipier 's morgens. „Heden, heden.”

Dien avond zou hem gratie verleend zijn, of — hij zou vertwijfeld ter aarde liggen. Wie kan, wie wil zoo jeugdig sterven? Men had hem inkt en papier gebracht. Hij wilde aan zijn ouders schrijven. Zou het de laatste brief zijn, dien hij schreef? Zijn hand beefde hevige, toen hij met onvaste letters, het opschrift schreef:

„Mijn arme ouders!”

Verder kwam hij in drie uur niet. Toen hij wilde voortgaan, raakten zijn gedachten geheel verward, en pen en papier begonnen te dansen. Wat moest hij ook schrijven? Waartoe? Hij legde het hoofd op den arm en probeerde alles te vergeten. Tevergeefs.

Een verschrikkelijk beeld zag hij vóór zich. Een eenzame straat. Het is een koude Octobernacht. De regen kletst op de vaal-gele bladeren der boomen, en de storm buldert door de nauwe straten. Zijn kleeren zijn doorweekt, maar zijn hoofd is heet. Verborg in een sloot langs den weg, wacht hij op een man, van wien hij weet, dat hij op dit uur door die straat moet komen. Het bloed hamert hem in de slapen. En eindelijk komt hij, de eenzame wandelaar. En dan . . . Hij springt op. Weg met dat beeld, dat verschrikkelijk beeld! Maar het wijkt niet van hem. Het is als met vurige stift in zijn ziel gegrift. Het verschrikt hem elk oogenblik. Het spreekt slechts van één woord, een woord, dat op een pijl met weerhaken gelijk, die zijn ziel onuitsprekelijk pijnigt:

„Kaïn!” —

Daar hoort hij een sleutel in het slot steken. Hij springt op. Den inktkoker stoot hij in zijn zenuwachtigheid om, en een dikke, zwarte streep verft de tafel. De gevangensbewaarder treedt binnen. Hij heeft een brief in de hand. Bleek en sidderend staat de gevangene vóór hem. De man heeft leven of dood in zijn handen. „Genade?” stottert Stefan Freiburg met bevende lippen. De cipier reikt hem den brief over. „Van een bloedverwant,” zegt hij kort. Dan vertrekt hij. De arme man zinkt terug op zijn stoel. Weer blijft hij lang en stil zitten. Hij waagt het niet, den brief in te zien. Hij wil wachten, tot de gevangenispredikant 's avonds komt. Die moet hem lezen. Maar in gedachten ziet hij het ouderlijk huis weer. Het ouderlijk huis! Daar schiet hem de gelijkenis van den verloren zoon te binnen. Ach, wat was die man, in weerwil van alles, toch gelukkig! Wat sprak hij ook weer? „Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan.” Ja, als hij dat ook maar kon doen. —

Als eindelijk de avond begint te vallen, treedt de predikant binnen. De grijsaard heeft iets vaderlijks, iets waardigs over zich, waardoor Stefan nog meer zijn slechtheid voelt, maar toch gevoelt hij zich tot hem aangetrokken. Hij kust hem de hand en de dominé gaat naast hem zitten. Hij wil spreken met den jongen man, maar kan geen woorden vinden. Het eenige wat hij kan doen, is zijn hand op het gebogen hoofd leggen. Zoo zitten zij een half uur. Dan eindelijk begint hij: „Mijn lieve vriend...” Verder komt hij niet. Een pauze treedt in. Snel als de bliksem schiet Stefan een gedachte door 't hoofd. Nu komt het, hetgeen, waarop hij wachtte, dat...

Hij richt zich op en keert den predikant het bleeke gelaat met de ingevallen wangen toe. Beide handen strekt hij uit en roept: „Als 'tu blijft, spreek!”

De predikant ziet hem recht in 't gezicht.

„Wees sterk,” zegt hij. Meer niet. De veroordeelde zakt in elkander. Voorbij is het leven. Het verzoek om genade is afgewezen! Nog slechts enkele dagen heeft hij te leven.

Een oogenblik hoort men niet anders dan het zware ademhalen van den gebroken man. Het wordt den ouden gevangenispredikant koud om 't hart. Zulke oogenblikken behooren tot de zwaarste van zijn dienst. Hij heeft ook kinderen, zoons in den bloei huns levens; hij kan meevoelen. Hij denkt aan den ouden vader, die door dezen slag zeker grijs zal worden. Hij ziet de moeder, zwemmende in haar tranen. In deze oogenblikken maakt hij kennis met de zonde in al haar verschrikkelijkheid.

Nu geeft de veroordeelde langzaam en met onvaste hand den brief. En dan steunt hij weer met het hoofd diep in de handen, en het is hem, alsof zijn hart gaat stilstaan.

De dominé maakt den brief open. Dan steekt hij het lampje aan, dat hij zelf heeft medegebracht, en, met moeite het schrift ontcijferend, leest hij:

„Onze arme, arme jongen!

Geloof niet, dat wij boos zijn. Wij hebben je reeds alles vergeven, ofschoon ons hart gebroken is. Wij hebben je nog altijd hartelijk lief, en bidden dag en nacht voor je, dat God je in genade mag nabij zijn. Den geheelen nacht hebben wij op de knieën doorgebracht en geweend. O, als je nu nog maar begenadigd werd! We zouden dan dag en nacht God danken. Je kunt dan nog opnieuw beginnen. Aan *onze* smart willen wij niet denken, wij zijn alleen met *jou* bezig. Reeds lang verwachten wij een brief. Zoodra we weten, of ge genade hebt gekregen, komen we. Bid zonder ophouden. In gedachten omarmen we je en blijven met vele groeten,

Je liefhebbende vader en moeder.”

Toen de lezer ophield, zag Stefan op. Zijn gezicht was veranderd. Er lag iets onuitsprekelijks zachts in zijn trekken.

„Wilt u voor mij schrijven aan mijn ouders,” vroeg hij na enkele minuten.

„Heel graag, zal ik het dadelijk doen?”

„Als u nog tijd heeft een pootje bij mij te blijven, gaarne.” De predikant nam den penhouder. Er was nog juist genoeg inkt in den inktkoker gebleven, om een laatsten brief aan zijn ouders te schrijven.

„Wil je mij dikteeren?”

Opnieuw ondersteunde hij het hoofd met de hand en met bevende stem begon hij nu:

„Mijn arme, lieve ouders!

God zij met u. Ik kan u slechts mededeelen, dat uw brief voor mij was als een schrijven uit den hemel. Waarom u mij nog liefhebt, weet ik niet. Zeker is het, dat ik het niet waard ben. Ik ben niet meer dan een verstootene, een verloren schepsel. En met recht, want ik ben een moordenaar. Ik dank u, dat u mij genade geschonken hebt. Den ganschen nacht deed ik geen oog dicht, maar bad. Maar ik moet nu sterven...

Indien u nog voor 't laatst kunt komen, zal ik erg dankbaar zijn. Groet Gustaaf en mijn ouderlijk huis, den geheelen omtrek, waar ik als jongen zoo gelukkig was. Met diep berouw

Uw verloren zoon.”

N.B. Mocht u het portret nog van mij hebben, als kind van twee jaar, dan verzoek ik u, het mee te brengen.”

Drie dagen later zocht de vader voor het laatst zijn kind op. Gebogen en met sneeuw wit haar trad hij de cel binnen. Toen Stefan hem zag, deinsde hij terug. Was dat zijn vader?

„Vader, bent u het? — Wat scheelt u? — Ga zitten. O, mijn vader.”

De oude ging zitten, want zijn knieën beefden. Misschien van het trappen loopen.

Maar dan kan hij zich ook niet langer goedhouden. Hij barst in tranen uit en haalt zijn zakdoek te voorschijn. In dien zakdoek had vader dikwijls iets meegebracht, wanneer hij naar de markt geweest was. Maar dat is nu voorbij.

„Is alles werkelijk waar, Stefan?”

„Ja, vader.”

Hij buigt het grijze hoofd. En dan komt het aarzelend over zijn lippen:

„Wanneer?”

Stefan zwijgt. Hij is zoo bleek als een doek.

„Waar is moeder, vader?”

„Ziek. — Zij heeft een . . .”

„Wat heeft zij?”

„Een hartkwaal. Maar zij had die al langer, van vroeger.”

Stefans moeder was altijd een gezonde vrouw geweest.

„Heeft u het portret, vader?”

„Ja, dat heb ik.”

Hij zoekt in zijn jaszak en brengt een envelop te voorschijn, die Stefan gretig aanneemt. Hij haalt er het portret uit. Een kindergezichtje lacht hem tegen, zoo onschuldig, zoo rein. Blonde lokken hangen over het lieve voorhoofdje. Onafgebroken kijkt hij er naar. „Moet ik dat voorstellen? Ik — de moordenaar?” Een warme gloed stijgt hem in het gelaat. Hij voelt, dat zijn oogen zich met tranen vullen.

„Mag ik dat houden, vader?”

Als in een droom knikt de vader, zonder te weten wat hij zegt, toestemmend.

„Wanneer, Stefan?”

„Vader, — moet u het weten? Is het niet beter, dat u niet hoort, welk uur het zal zijn?”

„Zeg het mij, Stefan.”

Hij strijdt een hevigen strijd.

„Over drie dagen.”

„'s Morgens?”

„Ja.”

„Om hoe laat, Stefan?”

„Om zes uur.”

Dan barst de vader opnieuw uit in heete tranen. Zijn gansche lichaam beeft, alsof het door een storm wordt

bewogen. Eerst langzamerhand komt hij eenigszins tot bedaren.

„O, als ik je plaats maar kon innemen!”

Stefan zucht diep.

„Ik zou zoo gaarne voor jouw misdaad boeten. Wanneer ik het den heeren dringend verzoek, zullen ze ons misschien willen verwisselen. Mijn leven heeft geen waarde meer.”

„Vader!”

„Moeder wil ook voor je sterven.”

„Vader! Ik ben een ellending; ik heb u en moeder mee vermoord.”

„Zoo mag je niet spreken, kind.”

Bij deze woorden was de boer opgestaan, en streek zijn zoon teeder over de bleeke wangen. Dan weer legde hij de hand liefkoozend op zijn hoofd, zooals men bij kleine kinderen doet.

„Vader, huilt u niet voor mij? Ik heb immers bloed...”

„Laat dat, Stefan. Wij hebben je altijd liefgehad en hebben je nog even lief als vroeger; wees daar verzekerd van.”

De verloren zoon begint nu iets te voelen van de liefde van een God en Vader in den hemel, die ook naar gevallenen Zijn armen uitstrekt. De predikant had hem daar reeds over gesproken, maar toen was het nog het eene oor in- en het andere uitgegaan, zonder iets in zijn hart achter te laten.

Nu werd het Evangelie hem gepredikt door de liefde zijns vaders. Dat begrijpt hij. Het pakt hem aan. Dat is *leven*. Nu kan hij niet anders meer. Hij knielt neer voor zijn ouden, gebroken vader en steunt zijn hoofd tegen diens knikkende knieën. En opnieuw streelt de oude hem over het haar, zoo teeder en innig. Zóó bleven zij twee volle uren bij elkander.

De laatste avond was gekomen. Opnieuw kwam de oude predikant hem bezoeken.

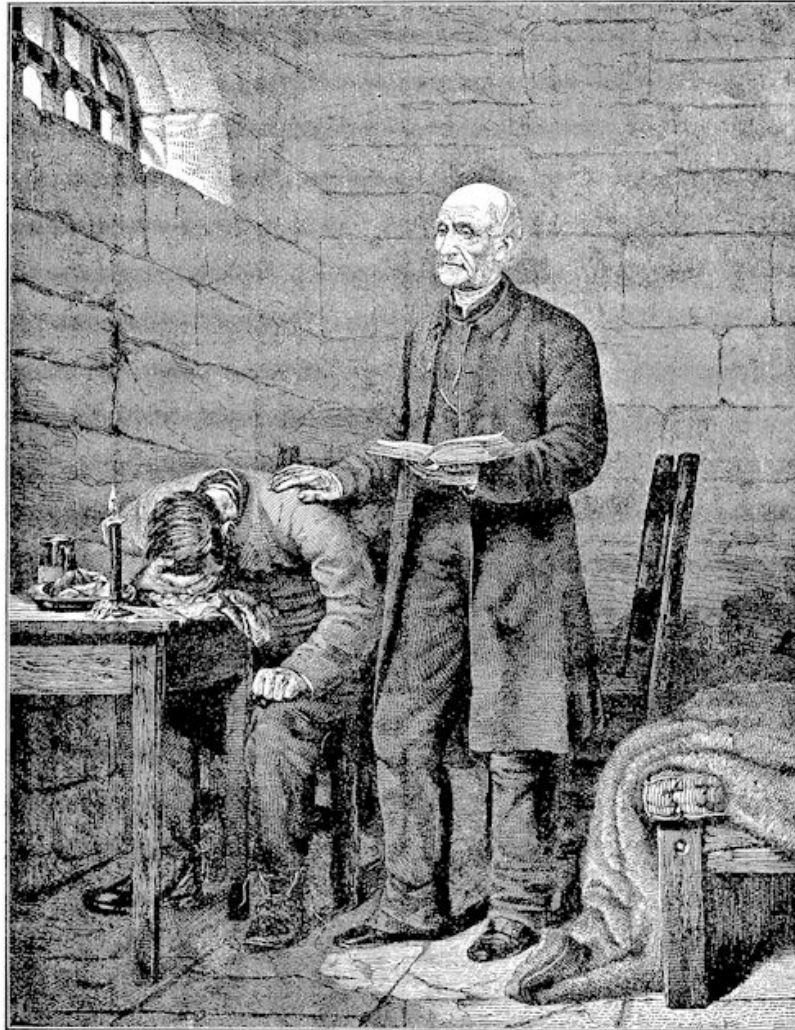
„U moet mijn geschiedenis weten,” begon Stefan.

„Het zal u misschien goedgevoelen en uw ziel ontlasten, als ge u uitspreekt,” antwoordde de dominé.”

„O ja, ik heb er behoefte aan, mij uit te spreken. Niet iedereen zou ik durven zeggen, wat ik u nu ga vertellen, maar ik weet het, u zult mij begrijpen.”

De gevangensklok sloeg acht uur.

„Nog tien uren te leven, dominé,” zei Stefan met bijna klanklooze stem. Een siddering voer den predikant door de leden. Het is iets onbeschrijflijks, tegenover een mensch te zitten, van wien men weet: Morgen zal hij in een kist liggen; morgen zal men het nu nog denkende, nog sprekende en ziende hoofd, van het lichaam scheiden. Juist kwam hij van huis af. Zijn dochter was op het punt haar huwelijksreis te maken. Als een vrij vogeltje was zij om en bij hem geweest, hem als 't ware met haar geluk omgevende. Zij zou hem van alle steden en dorpen prentbriefkaarten zenden. „Wij gaan ook naar Vevey, vader, en naar Montreux en het kasteel van Chillon zien...” En deze arme man zou morgen naar de

Troost in donkere uren.

guillotine gevoerd worden. O, tegenstellingen des levens! Daar geluk, hier ellende; daar leven, hier dood!

(Slot volgt.)

Zoo zit zij daar, als verstaend van smart. Haar arm hart schreeuwt het uit: „God, waarom, waarom mij mijn lieveling ontnomen?" Doch zij vindt geen antwoord. Geen antwoord zelfs in den lieflijken glimlach, dien zij gezien heeft om den mond van haar ontslapen lieveling.

Tot zij de oogjen opslaat, en de bloempjes, de madeliefjes, opmerkt.

Dàn ontlast zich haar gefolterd hart in een weldadigen tranenvloed.

Laat haar weenen, laat haar schreien!

Straks zal zij opstaan en de knieën buigen voor God, en smeeken, smeeken om berusting, om overgegevenheid...

Doch laat haar nù weenen . . . . .

Arm Moedertje, haar hoop, haar schat, haar leven is heengegaan. Evenals het madeliefje in 't veld soms afgetrokken wordt als het in vollen bloei staat, zoo is ook haar „Madeliefje" afgerukt van zijn stengel . . . . .

De twee veldmadeliefjes, gisteren nog door 't kind geplukt, — gisteren, toen het genezen scheen, — de twee bloempjes staan daar in het glas als een levend blijk van de liefde, die het kind voor Moeder voelde.

En Moeder zal haar straks kussen, haar Madeliefje, maar óók die veldmadeliefjes; zij zal ze kussen vol innige liefde, en weemoed, en smart.

En als zij dan haar hoofd gericht heeft naar omhoog, en de vrede Gods in haar hart is teruggekeerd; — als zij niet meer in opstand is tegen wat haar God in Zijn wijsheid deed; — als zij weer gelòven kan, dat, niettegenstaande Zijne wegen voor ons vaak duister en onbegrijpelijk zijn, zij nòchtans tot zegen voor ons zijn — dàn zal zij vol vertrouwen kunnen zeggen:

„Wat God doet, dat is welgedaan,

Zijn wil is wijs en heilig;

'k Zal aan Zijn hand vertrouwend gaan,

Die hand geleidt mij veilig!"

JACOBA.

VARIA.

Slot.

'k Heb liefde en haat,

'k Heb eer en smaad,

'k Heb goed en kwaad

En leed en vreugd

En zonde en deugd,

Bij 't wentlen en wielen en wisslen der jaren,

Gekend, ervaren. —

Thans nu de strijdloop neigt ten end,

De geest tot God zal wederkeeren,

Tot stof het lijf in de aard verteeren,

Heb ik van 't vroeg're me afgewend,

Dat ik mijn dagen tellen leeren,

En blij met nieuw en geest'lijk oog

Moog zien naar 't land der rust omhoog;

Dat bid ik van de hand mijns Heeren.

Maandagmorgen. *)

„O Domine, wat hebt ge gisteren op stoel,
De genade te grabbel gegoooid!"

„Ei zoo! En hebt gij wat opgeraapt
Van 't geen ik heb gestrooid?"

*) Historisch.

A. J. H.

TER DOOD VEROORDEELD.

(SLOT.)

„Gij kunt u voorstellen, dominé, dat ik ook eens een gelukkig mensch was. Mijn jeugd was zoo heerlijk. Kent u het Zwarte Woud?"

„Ja, ik heb er gereisd."

„Daar was mijn ouderlijk huis! O, mijn vaderland." — Bitter moest hij weenen, terwijl de predikant in zijn verbeelding door de zon beschenen wouden en glinsterende bergtoppen zag.

„Mijn vader was geen arm man. Wij hadden steeds tien stuks vee in den stal, bergen, weiden en velden, boschgrond en vischwater. Daar heb ik het leven in al zijn schoonheid gekend. God heeft mij een vaardige hand en een helder oog gegeven en ik maakte er ook een nuttig gebruik van. Op den geheelen Haldenhof is er misschien niets, dat ik niet op papier gebracht heb. Toen ik ten laatste een verdoos kreeg, was ik overgelukkig. Nadat ik de gewone school had afgevolgen, deed mijn vader mij in de leer bij een kunstschilder in Freiburg. En daar begon mijn ellende. Op zekeren dag nam mijn meester een nieuwen bediende op zijn atelier, die in Straatsburg gewerkt had. Vóór dien tijd was hij in Parijs geweest, om daar „kunst te studeeren," zooals hij zich tegen mij, onnoozelen boerenjongen, uitdrukte. Hoewel hij bij iedere voorkomende gelegenheid zijn meerderheid tegenover mij liet uitkomen, vleide hij mij aan den anderen kant en bood mij zijn vriendschap aan. En ik — ik was er trotsch op, en verbeeldde mij nu heel wat. Dwaas, die ik was!

„Toen ik hem eens mijn teekeningen liet zien, lachte hij er spottend om en noemde het kinderwerk. Het waren voornamelijk penteekeningen naar de natuur, landschappen, enz. „De kunst begint eerst, wanneer men menschen als onderwerp neemt," zei hij. „Dat daar is nutteloos werk. Gij hebt misschien nog nooit fatsoenlijk werk gezien, laat staan iets zelf gemaakt. Jammer, want talent hebt ge ongetwijfeld. Ge moet naar Frankrijk gaan. Het „naakte" alleen is schoon. Maar dat moet men studeeren, anders blijft men altijd een gewone boomenverver." Ja, om personen weer te geven, daarin had ik mij reeds geoefend, maar dat vond Alois Gampon nog niets. Aanvankelijk stuitte het mij tegen de borst, te doen, wat hij wilde. Een onbewust gevoel zei mij, dat ik voor zulke dingen nog te jong was, en daarbij, wat zouden mijn ouders er wel van zeggen? Toen ik deze gedachten eens tegen mijn vriend uitte, lachte de vervloekte kerel mij hard uit. Neem het mij niet kwalijk, dominé, wanneer ik dien man vervloekt noem. Hij was en is het. Hij was mijn verleider, mijn demon, die mij niet weer losgelaten heeft, totdat hij van mij een moordenaar gemaakt heeft. Wee hem, die een jeugdigh hart zóó verwoest uit wellust en met duivelsche vreugde. Hij weet niet wat hij doet, maar hij kon het wel weten."

Stefan Freiburg hield een oogenblik op. Met het hoofd in de handen steunend, zag hij droevig voor zich uit.

„God zal den verleider straffen," zei de predikant ernstig.

„Ik ben er ook één en daarom straft Hij mij nu. U hebt gelijk. God zal ze straffen. Doch laat mij verder vertellen. Hij ging tegenover mij zitten en stak een sigarette aan. Ik zie dit beeld eeuwig voor mij. Hoe hij mij medelijdend aanzag en den rook spottend in de lucht blies, en dan zeide: „Arme jongen! Je behoort ook nog tot degenen, die niet weten hoe schoon het leven is, omdat je nog altijd aan een geweten geloof. Maar van die gedachte moet men zich eens voor altijd vrij maken. Anders blijft men een onnoozele hals, een nul, zijn leven lang. Zie

mij eens aan. Ik stoor mij evenmin aan God als aan de wereld, en het gaat mij goed. Ik geniet van mijn jeugd. Misschien denk je door mij in slecht gezelschap te geraken, maar dan heb je het geheel mis. Ik ga om met eerste-rang-kunstenaars, ja zelfs met professoren. In Parijs hadden wij elken avond een toneelstuk met Bengaalsche verlichting. Ga eens een keertje met mij mee en word een mensch!” Nog veel meer sprak hij tot mij en ten laatste begon hij op mijn eergevoel te werken. Hij noemde mij een eeuwigblijvend schooljongen, en dat kon ik niet uitstaan. Toen ben ik met hem meegegaan, altijd nog meenende, dat hij mij iets schoone wilde leeren. Maar toen was het voorbij. Weg was de onschuld...

„Niets kon me thans meer schelen. Het was toch ook interessant. Men verkeerde in voornamen kringen. Men leefde ook voornaam. Maar daartoe behoort geld, en dat had de Parijzenaar niet veel. Om geld machtig te worden, wist hij er mij toe te bewegen een brief aan mijn vader te schrijven, waarin ik voor het eerst van mijn leven als volwassen mensch mijn ouders bedroog. Ik maakte mijn vader wijs, dat ik geld noodig had om een cursus te kunnen bijwonen. De tweehonderd mark kwamen! Van deze tweehonderd mark heb ik er 25 voor mijzelf gebruikt, het overige hebben de slechte vrouwen er door gebracht. Ik deed een vertwijfelde poging om mij los te rukken, omdat ik zag in welk een afgrond zulk een leven mij moest storten. Maar mijn demon dreigde mij, alles aan mijn vader te zullen schrijven, wanneer ik mij van hem terugtrok. Ik huiverde daarvoor. Acht dagen later had ik mijn meester een portefeuille schetsen ontstolen. Tot ieders prijs moesten wij geld hebben, want de „klassesie” schoonheden wilden ook leven zooals de oude klassieken leefden. Wij verkochten de teekeningen voor een spotprijs. Men zocht den dief, met dit gevolg, dat een onschuldige werd veroordeeld. Wij beiden vluchtten naar Parijs, nadat mijn demon zich nog een som gelds door inbraak had verschaft. Wat ik daar doormaakte, kan ik niet vertellen. Het is een verschrikkelijke geschiedenis. In den waren zin des woords leefde ik daar een helsch leven. Parijs is de grootste moordkuil, die er op de wereld te vinden is. Toen wij, door den nood gedrongen, Parijs moesten verlaten, hadden wij twee nieuwe handwerken geleerd: zakkenrollen en valsche munten.

Wij vluchtten naar Mannheim, en daar speelde het laatste bedrijf. Eerst maakten wij tweemarkstukken. In een kelder voerden wij ons handwerk uit. De kelder had een onderaardsche verbinding met een waterput. Daardoor ontsnapten wij, toen wij door een meisje verraden werden. Ik zie, dat u er van gruwet, dominé. Zal ik maar niet verder vertellen?”

„Jawel, ga maar voort.”

„Had u mij voor zoo slécht gehouden?”

„Wij zijn allen zondaren.”

„Maar er zijn ook koningen onder de zondaren, zulk een ben ik.”

„Vertel maar voort.”

„In de gang, waardoor wij ontvluchtten, wemelde het van ratten. Ik deinsde terug. Was het maar niet beter in de handen van het gerecht te vallen? En zou ik dan niet van den mensch bevrijd zijn, die mij met ijzeren ketenen aan zich had verbonden, en dien ik haatte uit het diepst van mijn hart! Ik verdraagde mijn schreden, maar Alois bemerkte dit. Hij draaide zich om en zocht mij bij het schijnsel zijner lantaren.

„Nog maar een honderd meter,” riep hij, „dan zijn wij bij de rivier.”

„Ik kan niet verder,” riep ik, „de ratten!”

„Je moet!” riep hij mij ruw toe. „Wanneer je mij alleen laat, dan schiet ik je hier, midden tusschen de ratten, neer.” En ik zag, hoe hij een revolver te voorschijn haalde en den loop op mij richtte. Had ik hem toen maar laten schieten! Maar ik ging voorwaarts, en spoedig bereikten wij het water. Al zwemmende wisten wij weer te ontkomen. Het valsche geld, dat we nog hadden, was echter spoedig uitgegeven. Wat nu te doen? Werken

konden en wilden we niet. Wij deden nog een paar inbraken, en daarna besloten wij naar Amerika te gaan. Mijn ouders had ik niet meer geschreven. Zij zochten naar mij, dat wist ik. Maar hoe zou ik hun mijn voorhoofd, met het teeken der zonde bestempeld, durven toonen?”

„En opnieuw dreigde mijn verleider, mij van kant te zullen maken, als ik niet instemde met het roofplan, dat hij beraamd had. Het was ons ter oore gekomen, dat de paardenkoopman Herzberg te voet zou terugkeeren van een paardenmarkt, die in een dorp geweest was, en wij veronderstelden, dat hij een groote som gelds bij zich zou hebben. Langs twee verschillende wegen lagen wij op den loer. Wel twee uren wachtte ik reeds. Vertwijfeling maakte zich van mij meester en ik waigde van mij zelf. Maar, dacht ik, slechter dan ik ben kan ik al haast niet meer worden, zelfs niet door een moord. En mij trof het noodlot, want de eenzame wandelaar had den weg gekozen, waar ik verborgen lag. Ik sloeg hem neder, om daarna zijn geldbundel, die ongeveer twee gulden bevatte met een vloek in de sloot te slingeren. Ik had den armen man met mijn boksijer aan den slaap getroffen. Hij was — dood!

„Reeds den volgenden morgen zat ik achter slot en grendel. Alois Gampon had zich dien nacht uit de voeten gemaakt en... mij ook verraden. En waar men hem naar mijn aanwijzingen ook zocht, hij bleef weg! Vloek hem, waar hij is of heengaat! Hij heeft mij vermoord.”

„Wanneer gij echter vergeving bij uw aardschen vader gevonden hebt en nu ook vergeving bij God zoekt, moet gij ook hem vergeven.”

Stefan Freiburg antwoordde hierop negen. Het was doodstil in de kleine cel, tot de klok negen uur sloeg. De slagen deden den veroordeelde huiveren.

„Weer een uur voorbij,” zei hij met tonlooze stem.

„Het is waar, met uw leven is het nu spoedig afge-loopen, maar ge hebt de lange eeuwigheid vóór u.”

„De eeuwigheid is geen leven,” was het vertwijfelende antwoord.

„Juist zij omvat eerst het ware leven voor de met God verzoenden. Want wat is *dit leven*? Een oogenblik geluk en verder niets dan strijd en moeite!”

Nu staat de gevangenispredikant op, om met den ongelukkige te bidden. Na het gebed vraagt hij nog eenmaal, of Stefan zijn verleider kan vergeven. In het hart van den gevangene wordt een zware strijd gestreden.

Eindelijk antwoordt hij zacht: „Ik wil hem vergeven; moge God ook mij *mijn* schuld vergeven; o, zij is zoo groot, zoo oneindig groot!”

„En toch zult ook gij barmhartigheid ondervinden voor den troon van God, als gij van harte gelooven kunt, dat de Heere Jezus aan het kruis ook voor u Zijn kostbaar bloed heeft vergoten. Ga met uw schuld tot Jezus, vertrouwende op Zijn woord. Hij wijst de verslagenen niet af.”

En nu is het bijna geluidlooze antwoord: „Ja, ik wil het; op Gods genade, op Christus' offer wil ik van harte bouwen. Hij zij mij, zondaar, genadig!”

„Dan kan ik nu getroost heengaan,” zei de predikant; „misschien wilt ge nog gaarne eenige uren alleen zijn. Wij zien elkander echter nog eenmaal terug, morgenvroeg.”

Overstelt door smart drukte Stefan hem de hand. Nog een handdruk en... hij was weer alleen. Alleen met zichzelf, alleen met zijn vrees voor den dood, met zijn berouw, met — God.

Doodsche stilte heerscht rondom hem. Alleen het voorbijgaan van den tijd ruischt in zijn oor. Soms knettert het lichtje even, terwijl de vlam hoog opgaat. Het hoofd is zwaar als lood, ofschoon in zijn hart iets wat op rust en vrede gelijkt, is binnengekomen. Opnieuw slaat de klok. Verschrikt springt hij op. Zoo brengt hij eenige uren door in half wakenden, half slapenden toestand. Dan valt hij gedurende eenige uren werkelijk in slaap. Hij hoort het niet, hoe middernacht met vleugelen door het donkere land ruischt, en de laatste dag zijns levens tevoorschijn komt uit den zwarten ocean der eeuwigheid. Hij slaapt en droomt van genade. Zijn vader komt naar hem toe en brengt hem een schrijven van den koning. „Ik

heb den koning de voeten gekust om uwentwil,” zegt hij. „Nu zult gij leven.”

Dan valt hij voor zijn vader op de knieën. Hij omarmt en kust hem en schreit tranen van dankbaarheid. Zijn vader echter richt hem op en troost hem . . . Juist op dit oogenblik ontwaakt hij weer. Hij moet zich bezinnen, wat de werkelijkheid is. En zoodra hij de naakte werkelijkheid weer vóór zich ziet, stoot hij een luiden gil uit. Als antwoord hoort hij de klok slaan. Een — twee — drie — vier.

Beneden zijn cel verneemt hij het geluid van voetstappen. In het Oosten bemerkt hij door het getraliede venster een zwak, rood schijnsel. Hij valt op de knieën voor een laatste gebed. En nu beginnen de tranen zóó geweldig te stroomen, dat zijn lichaam beeft en schokt. Langzamerhand echter wordt hij kalmer en zelfs stil. De zware strijd is gestreden. Moe, maar rustig, vrede hebbende met God, die den moordenaar genade en redding vinden liet door het bloed van Jezus, ziet hij op, als het slot van de celdeur knarst.

„Goeden morgen!” klonk het, en de predikant, gevolgd door den cipier en den barbier, trad binnen. De barbier moest hem den hals nog scheren.

„Goeden morgen,” antwoordde Stefan Freiburger. Zonder een huivering ontbloot hij zijn hals om den barbier gelegenheid te geven, zijn werk te verrichten. Nauwelijks is deze daarmede klaar, of daar komt iemand de gang instormen. Alle vier kijken ze op. Het is een soldaat, een koninklijke bode. Niemand kent hem. Hij heeft een papier in de hand. Zoo vlug hij kan, ontvouwt hij het. Ook zijn handen beven. Dan leest hij:

„In naam des Konings!

Op uitdrukkelijken wensch en bevel van Z. M. den Koning is den moordenaar Stefan Freiburg nog allernadigst de doodstraf kwijtgescholden, en wordt deze straf veranderd in levenslange tuchthuisstraf.

Zijne Majesteit liet zich door de tranen van den grijzen vader, die zijn hoofd inplaats van dat zijns zoons aanbod, bewegen, om deze gratie te verleenen.

Geteekend,

* * *

1^e Minister.”

De barbier liet zijn scheermes vallen, zoodat het rinkelend op den grond terecht kwam. De cipier zeide slechts: „Zoóóó! dat is dus weer anders.” De predikant echter moest Stefan opvangen, die in onmacht viel. Vreemd! Hij was nu bereid geweest om te sterven. De boodschap, die hem het leven bracht, maakte hem bewusteloos. Spoedig kwam hij weer bij. Den ganschen dag weende hij van vreugde, en verlangde slechts naar zijn vader. 's Avonds kreeg hij een brief van den volgenden inhoud:

„Lieve Stefan!

Vader is vanmorgen door een beroerte getroffen van vreugde, dat je niet behoeft te sterven. Ik kan je niet zeggen, hoe blij ook ik ben, dat de doodstraf je kwijtgescholden is. Misschien zal ik nu ook wel spoedig vader volgen. Een lange brief volgt binnen enkele dagen.

Wees intusschen van harte gegroet door

Vertaald door J. H. v. R.

Je Moeder.”

LETTEREN EN TAAL.

V R A G E N B U S.

Zweer. — Gevrijd. — Eén. — Vlieger of . . . ?

Onze lezeres K. te M. vraagt:

1. In Exodus 18 : 6 staat: Zoo zeide hij tot Mozes: Ik, *uw zweer* Jethro, kom tot u, met uwe huisvrouw, en hare beide zonen met haar. Wat wordt hier met *uw zweer* bedoeld, daar Jethro in het volgend vers toch schoonvader genoemd wordt?

Antw. — Het woord *zweer* is een oude vorm van „zwaager,” dat daarin is samengetrokken, vergelijk ons *regel*, Eng. *rail*, Duitsch *pegel*, ons *peil*. Dat *zwager* beduidt oorspronkelijk: schoonvader, schoonzoon enz., en heeft dus zeer algemeene beteekenis.

2. Ps. 107 : 2 luidt in mijn Bijbel aldus: „Dat zulks de bevrijd des Heeren zeggen, die Hij van de hand der wederpartijders *geevrijd* heeft.” Moet dit *geevrijd* niet zijn bevrijd? (De Bijbel is een uitgave van het B. en B. Bijbelgenootschap.)

Antw. — Oudtijds kende men een woord *vrijen*, in den zin van *vrijmaken*. Het verl. deelw. daarvan is hier gebruikt. Het is hoog tijd, dat dergelijke verouderde woorden uit onzen Bijbel verdwijnen.

3. Wat beduidt het woordje *een* in overeenstemmen, overeenkomen, bijeenkomen, enz.? Er zijn er hier juist meer dan een.

Antw. — Het woordje *een* heeft hier dezelfde beteekenis als in: „Oranje en Nederland zijn een;” „één in geloof en hoop,” d. i. één geheel vormend. In de opgegeven samenstellingen, gelijk in *ineenloopen* enz., wordt steeds aangeduid, dat men tot een saamvoeging, een vereeniging komt, wat natuurlijk alleen geschieden kan als er meerderen zijn. „Overeenkomen” bijv. wil zeggen: „over een zaak tot eenheid komen;” „bijeekomen” is: „tot één lichaam saamkomen.”

„Ik lees,” schrijft B., „in „Timotheüs,” dat we iemand die vliegt *niet* een Vlieger moeten noemen, maar het vreemde woord moeten gebruiken, tot er een Nederlandsch wordt gevonden, wat wel nooit gebeuren kan. Is de heer H. het daarmee eens?”

Antw. — Allerminst. We zouden dan noodeloos een vreemd woord gebruiken, en onze taal nog meer bederven. Het woord voor iemand die vliegt is *Vlieger*, net als wie loopt een looper is. Dat „vlieger” ook een zaak aanduidt hindert niets. *Looper, waker, krabber, glazenwasscher* duiden alle en personen en zaken aan. Toch verwerpt hen niemand daarom. Zoo ook hier. A. J. H.

Het is volkomen juist, dat woorden als looper, krabber, enz., voor personen en zaken gebruikt worden. Maar *dat sticht geen verwarring*. Bij „vlieger” is dit anders. „Moeder heeft een nieuwen looper gekocht,” en niemand denkt aan een man. Maar met den volzin: „Ik heb een vlieger in de lucht gezien,” zegt men niet, of de zaak of de persoon wordt bedoeld. Daarom is een nieuw woord gewenschter. 't Is altijd veiliger, aan een nieuw ding een nieuwen en geen ouden naam te geven. Dat is taalverarming.

Ook Dr. Kolléwijn raadt. evenals de heer A. J. H., „vlieger” aan. Maar wij zien er verwarring van komen, te meer, waar een vliegmaschine bijzonder op een vlieger lijkt. Dan zou *vliegtuig*, evenals vaarttuig samengesteld, nog beter zijn. Wie weet, of men dit niet verkort tot „fluks.” Dan heeft men een fiets en een fluks! — De groote Zeppelins worden natuurlijk luchtschepen genoemd.

[RED.]